

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszedésénél
 vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 13.

Játék a szavakkal.

(—a.) Nagy-Várad városa tudvalevőleg az általános választójog ügyében nemcsak az országgyűléshez intézett feliratot, hanem egyúttal ugyanezen ügyben köriratot küldött a társörvényhatóságokhoz kérve, hogy azok is hasonló felirattal támogatassák e mozgalmat.

Ez a körirat most teszi nem éppen diadalmas utját a törvényhatóságoknál. A legtöbb helyen napirendre térnek felette, de sok helyen ez a napirendre térés olyan kifakadások közt történik, ami aligha növeli városunk ősi hírnevét és dicsőségét.

És még csak avval sem vigasztalhatják magukat e körirat értelmi szerzői, hogy holmi »obszúr reakcionáriusok« támadják a körirat kapcsán városunkat. Dehogy. Kolozsivárt például maga a magyarországi szabadgondolkodók elnöke Apáthy István, akit a hírhedt liga is elnökének óhajtott megnyerni, ami azonban nem sikerült neki, tehát Kolozsivárt ugyan az a főfő szabadgondolkodó vezette a támadást városunk ellen.

Nem akarjuk ezuttal reprodukálni azokat a kifakadásokat, amelyekkel városunkat és köriratunkat illetik, de némi — bár sovány — elégtétellel jegyezzük fel azt, hogy ugyanaz következett be, amitől mi tartottunk s aminek annak ide-

jén ott a közgyűlésen is és itt a lapok hasábjain is kifejezést adtunk.

A függetlenségi pártot, mely az általános választó jogra vonatkozó indítványt benyújtotta, figyelmeztettük, hogy ez az indítvány ellenkezik az országgyűlési többség feliratával Kristóffyék avval a szándékkal dobták e kérdést a felszínre, hogy megbontsák a többségi pártok szövetségét s így ez indítvány kapcsán minket is evvel a tendenciával fognak vádolni vagy gyanúsítani.

Kifejtettük azt is, hogy ez az indítvány, amely a választói jogot értelmi cenzushoz — a magyar írás és olvasáshoz — köti s emellett a nemzeti érdekek figyelembe vételének jogos hangoztatásával egy újabb korlátot emel, — ez már nem általános választói jog többé, ne is nevezzük így, maradjunk csak annál, amit a felirat programba vett, a választói jog kiterjesztésének sürgetésénél. Ha ezt nem tesszük, akkor csak játszunk a szavakkal.

És bizony-bizony bármennyire rosszul is essék ez egyik-másiknak, nem egyéb ez, mint ahogy másnap a Népszava is írta, játék a szavakkal.

Az általános választói jog nem ismer más korlátot, mint a meghatározott életkort és a büntetlen előéletet. Az általános választói joggal sem vagyoni, sem értelmi cenzus nem fér össze.

És éppen így csak játék a szavakkal,

csak taktikázás az a határozat is, amit e kérdésbe az országos függetlenségipárt hozott. Ha a függetlenségipárt általános választói jogot akar — mondja ki nyíltan, férfiasan, amint volt tiszteletreméltó bátorsága állást foglalni e kényes kérdésben Tiszának, a néppártnak és az alkotmánypártnak.

Ha pedig a függetlenségi párt is csak olyan választói jogot akar, mint a váradi felirat, amint bizonyos ez abból, hogy — amint különben kell is — hangsúlyozza a nemzeti érdekek megővését, akkor ne taktikázzék és ne kacérkodjék és ne adjon alkalmat a mindezideig sziklaszilárdnak vélt koalíció megbontására, a nemzeti küzdelem megengítésére.

Ugyanez áll azokra is, akik a liga vasárnapi váradi gyűlésen szerepelni fognak, bár nem hívei az általános választói jognak. Közülök többen a városi közgyűlésen is nyilatkozatot tettek, hogy ők csak azoknak akarnak szavazati jogot adni, akik magyarul írnak és olvasnak és most mégis ott szerepelnek a liga vasárnapi gyűlésének programján, mert keresik az utca népszerűségét.

Akinek elve, az tegye nyíltan, nem tekintve sem jobbra, sem balra; de aki csak taktikázik, népszerűséget hajszol, — az játszik a szavakkal, sőt az elvekkal is.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az apróhirdetés.

Írta: Siliga Ferencz.

I.

Serédy Blanka durczásan járt kelt kiváló csinnal, keresetlen izléssel berendezett szobájában és piskóta apróságágu lábaival nagyokat toppantva erősen szapult a tikkasztó kánikulai napokat.

— Milyen rettenetes napok! . . . Jaj, micsoda egyhanguság! . . . Az embert megöszíti a semmittevés, megöli az unalom . . .

Majd hanyagul hátravetette magát a bordó plüchottomán dagadó kerevetén, s miközben a leeresztett ablak redőny résein bekandikáló napsugár csintalanul kacérkodott vállaira omló szőke fürteivel: rágyújtott egy illatos cigarettre . . .

— Jaj, milyen rossz ma ez a cigaretté! — bosszankodott Blanka — semmi ize, semmi zamatja sincsen.

S miután még egy ideig ott rágicskálta

apró gyöngyfogai között a már halálra kinezott szópókát, türelmét veszve, indulatosan dobta egy cziradás hamutartóba a még félig meglevő cigarettet.

Azután kezdte törni fejecskéjét valami érdekes, valami új »hecczen.«

Mert Serédy Blanka szörnyen pajkos és vigkedélyű leány.

Huszonegyéves kora daczára olyan, mint egy 14—15 éves kurtaszoknyás kis leány. Örökké a hunczutságon jár esze, mindig új terveket, új hecczeket forral, melyek keresztülvitelénél bámulatos ötletességet tanusít.

Szóval Serédy Blanka, egy valóságos: eleven ördög. Hanem azért jó leány, nagyon jó leány. Még rosszakarói — ha ugyan ilyenek is volnának — sem tudnának reá semmi rosszat mondani. Csak pajkos, mint a tavaszi szellő; csintalan, mint rügyfakasztó, selymes napsugár.

Most is, miután egy darabig ott törte eszecsékjét a ruganyos kereveten, hirtelen, mint a kinek valami pokoli gondolata támadt talpraugrott, tapsra verte össze aranyos kacsóit, majd

őzike gyorsasággal íróasztalához szökdelt; tollat, papírt vett elő és írni kezdett.

Kaczagva vetette papirosra a sorokat. Jó ízű kaczagását megirigyelte aranyos káltkájában, az éppen délutáni álmából telébredő Mandika is; és ő is segített nevetni kis gazdájának. De még a toll is kaczagva siklott a finom csontpapiroson végig . . .

— Megvan! megvan! — ujjongott Blanka, hogy elkészült soraival és ismét kaczagva vetette magát a kerevetre. Az háromszor is felvetette drága terhét; de Blanka mindezzel semmit sem törődve kaczagott . . . jó izüenkaczagott . . .

II.

Másnap reggel Hidegkuty Elemér a következő sorokat olvasta a »Pesti Hírlap« — apróhirdetése között:

Uraim!

Ki egy feltűnő szépségű, magas intelligenciával bíró urhölgy ismeretségét óhajta, az írjon, »Ha török szakad« jellegével a kiadóhivatalba.

CZILLÉR IMRE nagyáruháza

Nagyvárad, Fő-utca.

Fiók-üzlet: Szt. László-tér.

A KARÁCSONYI ÜNNEPEK

alkalmából a következő ajándéknak igen alkalmas tárgyak kerülnek előadásra: **szőnyegek, függönyök, vásznak, fehérneműek zsebkendők, selymekendők, divat-kelmék selymek, vелеzek. Gyönyörű KÉZIMUNKÁK, selyem és szövet-blousok jouponok, kötények, keztyűk, harisnyák, színházi-sálók és fejkötők, pipere-czikkek. — FÉRFI DIVAT-OSZTÁLYOMBAM** legjobb kalapok, ingek, gallérok, kélzők, nyakkendő-ujdonságok, divat-mellények, jäger alsó-ruhák, keztyűk, harisnyák, pipere- és sport-czikkek, acél- és bőr-árak.

Lázadó nemzetiségek?

Napok óta bejárja a fővárosi sajtót a riasztó hír, hogy Erdélyben a románok és a szászok lakta vidéken, sőt hír szerint Aradmegye területén is gyanús fenyegető tömörülés észlelhető a nép között. Sőt az is hallatszik, hogy a mozgalom hullámai maholnap Biharvármegye területére is átesnek. Egyik kolozsvári ellenzéki lap pláne sötét színben látja a közeljövőt. Mi igaz a híresztelésekből, mi nem bajos volna határozatlan megállapítani. Annyi tény, hogy a szászok demantálják az ijesztő híreket. A kolozsvári lap aggodalmi sem bizonyultak komolynak.

Hogy azonban mégsem csöndes minden, mutatja az a körülmény, hogy Abrudbánya és Topánfalva vidékéről a csendőrség is izgalmat jelez és megerősítést kér. Másrészt mi is kaptunk Nagynyedről oly értelmű tudósítást, hogy a helyzet nem valami biztató. Fővárosi expressz-tudósításunk is zavargásokról, garázdálkodásokról ad hírt a beszercezenaszódmegeyi Pojény és Zágva községekből. Utóbbiban a körjegyző ablaká kétszer belöttek s az előjáróságot fenyegetik.

Mindenesetre kívánatos, hogy az exponált nemzetiségi területeken a csendőrséget szaporítsák, a havasi vidékeken pedig katonaságot helyezzenek el. Bihar-megyében is elég veszélyeztetett pontot találunk, amely minden közbiztonsági felügyelet és ellenőrzés nélkül áll hasonló mozgalmak esetére. Ami bizony nagy anomália és kiszámíthatatlan következkésekkal járhatna. Szó, ami szó, de ilyen tekintetben mindig jobb félni, mint megijedni.

Nagykövetek és a porta.

Konstantinápolyból jelentik, hogy a nagykövetek együttes jegyzékét tegnap adták át a

portának. Az együttes válaszbán tudomásul veszik a porta jegyzékét és bár nem fogadja el a pénzügyi szabályzat módosítását, de megnyugtató a portát a katonai költségvetés tárgyában a porta által előterjesztett indítványra nézve. A demonstráció természetesen egyelőre megmarad, a míg megfelelő intézkedést tesznek török részről.

A politikai válság.

Bár a kompromisszum hírek elcsendesedtek, sőt úgy látszik, csak arra valók voltak, hogy a decz. 19-iki gyűlés csendes lefolyását biztosítsák, mégis nap mint nap merül fel egy-egy újabb verzió, ma már egyik fővárosi estilap Lukács László formuláját is közli, mely utja lenne a kibontakozásnak.

Nagy kérdés azonban: — először csakugyan Lukácstól kerül-e ki-e formula és még nagyobb kérdés: — elfogadják-e azt a koalíciós pártok?

Lukács formulája.

Hir szerint Lukács László békejavaslata ez volna:

»A katonai kérdések súlypontját a magyar országgyűlés többsége a delegációba helyezi át. Ahol maga is többségben lévén, a hadsereg belső szervezetének minden egyes felvetett kérdésben döntő súlyal érvényesíthetné szavát. A képviselőház többsége elismeri, hogy a hadsereg vezénylete a hadüzenet módján felségjog. Epp ezért a delegáció, a közös hadügyminiszter útján intézne kérdést: ő felségéhez: nem vélné-e célszerűnek, hogy a hadsereg egységének megbontása nélkül, a Magyarországon sorozott ezredek magyarul vezényeltessenek. Megadatkán az alkalom ezzel, hogy a hadsereg, amely ma két szervezetből — közös és honvéd — áll, egységesíttessék.«

Fejérváry a királynál.

Báró Fejérváry Géza miniszterelnök délelőtt féltizenkettőkor ment a királyhoz. A kihallgatás még tart.

— Bravó! kiáltott fel Elemér barátunk, ki egyike volt azon fővárosi gavalléroknak, kik a napi lapoknak »Levelezés« rovatát a legnagyobb figyelemmel betűzik végig.

— Bravó! — ismételte — ez bizonyosan egy kis aranyhalacska lesz, egy szerelmet sutogó gilicze . . . ezt nem szabad elszalasztanom.

Azonnal hozzá is látott az »ajánlat« megfogalmazásához.

Nagy munka volt biz ez, hanem mégis csak elkészült.

Most azután előkeresett óriási méretekkel bíró levéldobozából egy halvány-rózsaszínű levélpapírost, és tisztázni kezdett . . .

Hanem, hogy tisztázta! Milyen figyelemmel. Mintha minden betűből egy-egy gyöngyszemet akart volna kirajzolni . . .

— Legalább gondolni fogja a kis aranyhalacska, hogy nem valami. »Futó gavallérral« van dolga — mondogatta magában.

Szinte belegörcsültek ujjai, hogy végére ért a levélnek. Csak még azon tanakodott: milyen jeligét válasszon magának . . . Valami újat, előkelőt! Valami olyant, mi csak minden száz évben egyszer fordul elő!

— Megvan! Bravó! — kiáltott fel Elemér, s örömeiben olyan nagyot csapott öklével ivóasztalára, hogy Amor isten szobra megrémülve fordult le a földre és darabokra tört . . .

— Brrr! No tessék . . . Mindegy! A jelző: »Ha török, ha szakad.« Az a fő, hogy én is megtaláltam jeligémet. Igen, megtaláltam . . . »Aloé« egy, minden száz esztendőben egyszer

nyíló virág . . . Ebből a jeligéből azt fogja kiolvasni: egy, minden száz évben egyszer található gavallé . . .

Elégedett mosolylyal ragasztotta le a borítékot, és lázas gyorsasággal sietett a kiadóba . . .

III.

Tisztelt Uram!

Nem vagyok költő, hogy ritmusaira ritmusokban válaszoljak . . . Én, csak egyszerű, prózai szavakkal adandom tudomására, hogy fentkölt irályu, magasan szárnyaló szellemű levele — meghódított. Ha tehát nincs ellenére, ugy csütörtökön délután 3 órakor »Ha török, ha szakad« várjon reám a városligeti fasor város felőli végén. Ismertető jel, fehér szegfű! Üdvözli:

»Ha török, ha szakad.«

IV.

Szakadt az eső, mintha dézsákból öntötték volna és dörgött az ég, mint a parancsolat.

— Valóságos itéletidő — mondogatták az emberek.

Nem is lehetett látni egy árva lelket sem az utcán. Csak Hidegkuti Elemér sétált hidegvérrel a városligeti fasorban.

Mint egy vártára kikommandórozott poszt méregette a lépéseket, kinek nem szabad elmozdulni helyéről, ha kénköves vasvillák potyognak is az égből.

Beöthy László bucsuja.

Dr Beöthy László, Biharvármegye és Nagyvárad város főispánja, azon alkalomból, hogy a főispáni székből távozik, tegnap lekötelező szives módon vett bucsut Nagyvárad város tisztikarától. Megjelent a városházán és sorba járván a hivatali helyiségeket, bucsut vett az egyes városi tisztviselőktől, akik meghatottan mondtak köszönetet azon szives jóindulatért, amellyel a távozó főispán 12 éven keresztül viseltetett úgy az egyes, mint az összes tisztviselők iránt s azon önzetlen fáradozásért, amellyel a városi tisztviselők érdekeit mindenkor felkarolta.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságától szintén bucsut vett a volt főispán a következő levélben, amelyet a törvényhatósági bizottsághoz intézett:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Ő cs. és apostoli királyi Felsege legkegyelmesebb elhatározásával főispáni állásomtól felmenteni méltóztatott.

Megszünt ezáltal az a viszony, amely engemet több mint 12 éven át a tek. törvényhatósági bizottsággal a legszorosabban fűzött össze és amely bőséges alkalmat szolgáltatott számomra, közvetlenül szemlélő tanuja lehetni azon nemes versenynek, odadó törekvés és készségnek, melylyel e törvényhatósági bizottság minden egyes tagja a város igaz érdekeit legjobb tehetsége szerint mindenkor önzetlenül szolgálni igyekezett.

Örömmel láttam ezen idő alatt városunk fokozatos fejlődését, a nagyarányu haladást, mely minden téren elvitázhatatlan és melyben én meglepedéssel szemléltem az Önök buzgalmának, céltudatos fellépésének megérdemelt legszebb jutalmát.

Tisztában vagyok azzal, hogy ezen időszak nagy alkotásainak érdeméből a magam részére semmit sem igényelhetek. Egyet azonban nem hagyok magamtól elvitatni soha: a legmelegebb érdeklődést, melylyel e város sorsa iránt mindenkor viseltettem és a hő vágyat a rendelkezésemre álló eszközökkel, ott, ahol tehettem, én is siessek az Önök segítségére és így a magam részéről is közreműködhessem az Önök nemes törekvéseinek megvalósításában.

Még kora délután parádéba csapta magát, fejébe nyomta vadonat új Pannama kalapját, gomblyukába tűzte azt a bizonyos színű szegfűt és megindult a városligeti fasorba.

Alig ért azonban kijelölt helyére, óriási menydörgés reszkettette meg a levegőt s nyomában heted-hétországra szóló zivatar keletkezett.

Az eső szakadt. A szél pozdorjává tördelte feje felett az ágakat, de Elemér barátunk esővel, széllel mit sem törődve, rendíthetetlen nyugalommal fűtörészelt a fasorban . . . Hogy is ne, mikor kiadatott a jelszó, hogy: »Ha török, ha szakad.«

Hanem hát hiába fűtörészelt Elemér, mert »Ha török, ha szakad«-ja sehogy sem akart mutatkozni. Pedig a vihar már egyszer el is mult . . . s kisütött a nap. Azután ismét beborult és ismét esett . . . Mindhiába! »Ha török, ha szakad« nincsen sehoh.

Azaz dehogy is nincsen!

A városliget szélén emelkedő házak egyikének második emeleti ablakából kacsingat le egy aranyos szőke haju, 21 év körüli babuska. Ki figyelmesen szemhegyre veszi, legottan ráismer: Serédy Blanka kisasszonyra. Igen, ő az, a kis csintalan manó, a kis eleven ördög, ki nagyokat kaczag a fasorban postoló, s paczállá ázott Aloé-n . . .

Alkonyodni kezdett, de Elemért még mindig a vártán látjuk.

Mig végre kezdte belátni, hogy minden

E mellett az első percztől fogva az utolsó napig az volt főtelevém: megakadályozni, hogy a felfogások különböző voltából természetesen előálló nézeteltérések soha ki ne élesedjenek és hogy a tűz, mely a lelkesedés hevében itt vagy ott magasabb lánggal csapott fel, soha ne lépje át a kellő határokat, ne terjedjen át városunk egészséges közéletére és ne végezhesse pusztító munkáját azon szép egyetértés rovására, mely a mi társadalmunkat, annak fenkölt gondolkodását, magas műveltségét mindenkor oly előnyösen jellemezte.

Ha ezen törekvésem sikerült, ezt is Önöknek köszönhetem tek. Bizottsági tag Urak! mert erre magamra hagyva képes nem lettem volna, az Önök elnézésére volt szükségem a czél érdekében.

Ezt akarom én Önöknek most, midőn mélyen megilletődve bucsut veszek, hálás szívvél és melegen köszönni meg; biztosítva Önöket, hogy az eddig eltöltött idők emlékei mindenkor legkedvesebb emlékeim sorában maradnak meg; s kérve Önöket, hogyha ezen emlékek Önöknél sem mosódnak el nyomtalanul: azt a jóindulatot, amelyet irányomban mindenkor tanúsítani szivesek voltak és a mély jóindulatból én az erőt és kitartást merítettem, tartsák meg számomra továbbra is, nekem pedig engedjék meg, hogy azt a baráti viszonyt és érintkezést, mely közöttünk e hosszú idő alatt kifejlődött, a magam részéről ezentul is ápolhassam.

Fogadja tek. Törvényhatósági Bizottság kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását, melylyel maradtam

Nagyvárad, 1905. decz. 15.

kész hive

Dr. Beöthy László.

A főispán ezen kedves hangu bucsulevelét, a belügyminiszter leirata kapcsán terjeszti a tanács a mai közgyűlés elé s az eddigi megállapodás szerint dr. Hoványi Géza törvényhatósági bizottsági tag fogja méltatni a távozó főispán érdemeit s indítványozza, hogy ezen érdemeket a törvényhatósági bizottság jegyzőkönyvében örökítse meg s határozza el, miszerint Beöthy László arczképét a városháza részére megfesteti.

*

Megemlítjük kapcsolatosan, hogy a vár-alja és velencei polgárság körében mozgalom indult meg, hogy a vasárnapi városatyá választásánál az egyik megüresedett bizottsági tagságra dr. Beöthy László nyugalmazott főis-

pánt válaszsák meg s ezáltal bár más körben, módot nyujtsanak, hogy a volt főispán tevékenységét, tudását továbbra is érvényesítse Nagyvárad közügyeinek intézésében.

A jelöltséget fel is ajánlották a távozó főispánnak, aki nagy köszönettel fogadta a megtisztelő bizalmat, de kijelentette, hogy a városatyaságot nem fogadhatja el, mert mint Biharvármegyének virilis tagja a vármegyénél fogja jogát gyakorolni.

NAPROL-NAPRA.

A szekularizáció.

Csakugyan igaza van a szálló igének. *Dühöng a kultúra.* Szédül-e sebességgel rohannunk — lefelé. Ki hitte volna még ezelőtt másfél esztendővel, hogy a szociáldemokrácia nyíltan ölelkezni fog a *kormányval*. Másfél évvel ezelőtt, az elmúlt év tavaszán, amikor a vörös kongresszus, de stylo szólva — *tanácskozott*, akkor még *Izrael*, ma már *Kardos* Jakab szörnyen kardoskodott a kormány ellen s elnevezte — ipsissima verba — *hóhérnak* és *betyárnak*, amiért aztán érleles rendőri rendreutasításban volt része.

Rettenetes nagyot fordult azóta a koczka. Bebizonyosodott, amit régóta hirdetünk, hogy *a szociáldemokrácia a liberalizmus gyermeke.*

A bűnös anya most vörös szülöttét tünnetőleg dédelgeti, ahelyett, hogy korholná, feddené. Hát persze, hogy is volna másként! Hiszen az alma nem esik messze fájától. *Kristóffy* szövetkezett a nemzetközisekkel, kivivta számukra *Fejérváry* protektorátusát és csodálatos, még a *rendőrség* hathatós gyámolítását is. Azóta a szabadelvűség a legdurvább és legveszedelmesebb radikálizmus jegyében halad. Csak az vigasztal, hogy saját vesztébe rohan. Így hát nem tarhat sokáig a játék.

Legujabban egyre kaczerább, hivogatóbb, csalogatóbb formában lép előtérbe az *egyházi javak* konfiskálásának, elközösítésének gondolata. No persze, hogy persze. Van-e rajta csodálni való? Hiszen régóta fáj a foguk bizonyos köröknek fönt és lent erre a pecsenyére. Az a

bizonyos éhes *idényezik* is, amíg él, a tölgyfa gyümölcséről szövögeti bizodalmas, vagy talán inkább hizodalmas álmait. Ettől a most kipé-czézt csemegétől azonban a nemes éhezőknek legnagyobb valószínűség szerint fölkapok az álluk.

A híresztelés ugyan már hetek óta föl-fölhangzik egyre pozitívabb, konkrét formában. Időközönként aztán meg-megczáfolják. Most azonban a leghatározottabb formában jelentik már, hogy az illetékes *pénzügyigazgatóságok* csakugyan rendeletileg utasították az egyes községi előljáróságokat, hogy a kataszteri birtokívek alapján a *holtkészi* birtokokat írják össze s aztán hivatalos jelentés kapcsán haladéktalanul terjesszék föl.

Miután, ami egyébként egészen természetes indító okokra vezethető vissza, az intézkedés célja fölül a rendelet a fölszólitott községi előljáróságokat meglehetősen homályban hagyja — mindenestre elénk tolul a kérdés, vajjon mit akar ezzel a kérdéssel a kormány. Cui bono? Kényelmes optimista szemüvegen keresztül persze hamarosan rámondhatnók, hogy bizonyára a kongruarendezés miatt van az összeírásra szükség. És, mert így van, a katolikus közélet csak köszönettel tartozik érte a kormánynak, hiszen az alsópapság kongruája örökös panaszkodásban megöszült tengeri kigyó, kidőlt-bedőlt pajta, szóval olyan vajudó kérdés, amelyre már egyszer gyökeres, megnyugtató választ kell adni . . .

Ha igazán így volna, ez ellen senkinek sem lehetne kifogása. Dehát ki mondja, hogy így van! Ugyan ne vezetessük magunkat tétre mézes-mázos beszéddel, hizelgő ígéretekkel. Kötve higyjünk a komának. És jelszavunk a görögökre vonatkozó legyen. Timeo Danaos et dona ferentes.

Kilátszik ebből az összeírásból a lóláb s a francia rendszer kopizálására irányuló érdemes törekvés. Csakhogy a magyar katolikus cizmus sem alszik ám mindenütt keleti álmot, hanem többnyire résen van. Így hát a katolikus alapok pénzét, az egyházi javakat, a holtkészi birtokait sem élvezi és nem osztja föl és nem komázik rajtuk a liberális-szociáldemokrata szövetség, — a mely egyébként úgy lehet, nemsokára véget ér — a kormány bukásával. Am a holtkészi annál tovább — él és gyakorolja a keresztény *karitás* áldásos műveit.

Hogy pedig aktuális példával szolgáljunk, hivatkozunk *Samassa* József egri bibornok-érsekre, aki amióta egri főpásztor, összesen *hat millió koronát* áldozott jótékony célra.

(h)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Decz. 14. Városi közgyűlés.

Decz. 16. Gyermekelődés a Szigligeti színházban a Kossuth-szobor alap javára.

Deczember 17 és 19. Előadás a Katolikus Legényegyletben.

Deczember 17. Városvaiválasztás.

Decz. 20. Megyei közgyűlés.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és síffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérműek, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tüggönyök, ágy- és asztalterítők. Paplanok és matracok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, battist, zephír és színes vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések, o o o o o vidékre bérmentve küldetnek. o o o o o

hiába és a szégyen és düh együttes érzetével hazafelé indult.

Hanem, hogy nézett ki!

Kaiserje valóságos vizes lepedővé ázott testén, cipője paczállá lett, s panamája kivetkezett minden panamai formájából; szóval Elemért az »Aloé« jelige helyett sokkal találóbban megillette ez a név: Csuka!

V.

Savanyu ábrázattal olvasta Hidegkuti az apróhirdetések között:

Aloé!

Levele van a kiadóban

»Ha török, ha szakad«

Bár kelleetlenül, de mégis elindult átveendő a levelet.

Bosszusan szakította fel a borítékot és a következő sorokat meg nagyobb bosszúsággal olvasta:

Tisztelt Uram!

Bocsássa meg egy szörnyen unatkozó leány-nak, önön elkövetett csintalanságát. Mentségem legyen az, hogy szórakozni akartam. És szórakoztam, mert hiszen láttam tegnap, a legnagyobb vihar közepette, milyen kitartóan sé-tált szegfűjével . . . Lássá, én tudtam, hogy tegnap délután zivatar lesz. Honnan? Ez nagyon egyszerű! Papuskám, ki meteorológus és időjós, tegnap délutánra erős és tartós zivatart jósolt . . . Hogy jövendölése mennyiben volt igaz, arra elég hiteles bizonyíték Ön! Most pedig köszönöm a kellemes szórakoztatást! Pá, pá, kedves Aloé! Máskor ne higgyen az apróhirdetéseikben.

»Ha török, ha szakad«

— Hallatlan! — szakította darabokra a levelet Elemér.

— Nem hiába választottam az »Aloé« jeligét, mert ilyen balekkeit, mint én, valóban csak minden száz évben egyszer lehet fogni.

S szégyenében égre-földre esküdözött, hogy sohasem olvas apróhirdetéseket.

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám. Telefonszám: 166. az egész megyére.

Szolid, olesó szabott árak.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket: **hogyan úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni szíveskedjenek,** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **A bukaresti érsek elutazása.** Dr Radu Demeter nagyváradi gör. kath. püspök illusztris vendége: *Netzammer* Raymund bukaresti róm. katolikus érsek tegnap reggel meglátogatta a Szent László templomot a titkárság kíséretében és ott szent misét mondott. Ezután megtekintette a gör. kath. székesegyházat. A délutáni vonattal Lugosra utazott *Hosszu* Vazul ottani gör. kath. püspök látogatására, ahonnan hazautazik Bukarestbe.

* **Az Akadémia új elnöke.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király dr *Berzeviczy* Albertnek a Magyar Tudományos Akadémia elnökévé az 1904-től 1907-ig terjedő időszak hátralévő tartalmára történt megválasztását jóváhagyta.

* **A villamos vasut építéséhez.** A nagyváradi városi villamos vasut vonalainak csak egy részére tartották meg eddig a műtanrendőri bejárást, míg a régi sertésvásártér-től az áruraktárig, továbbá a várad-velencei Templomtér-től Kolozsvári- és Kossuth Lajos-utcán át a Szent László-térig vezetett vonalak műtanrendőri bejárást december 15-re tűzte ki a kereskedelmi miniszter. A bejárásnál Nagyvárad város részéről *Dus* László v. főügyész, *Gerő* Armin főkapitány és *Köszeghy* József v. főmérnök küldetnek ki.

* **A terek gondozásának kérdése.** A mai városi közgyűlésre előkészített ügyek között szerepel a tanács azon előterjesztése is, hogy a terek és utcái ültetvények gondozására a nagyváradi polgári lövészegylettel kötött szerződést 1906. január 1-től mondja fel s az évi 1200 korona összeget vonja meg a város a lövészegylettől, mivel az egyesület nem teljesíti a szerződésben elvállalt kötelezettséget s a város parkjai s más ültetvényei évről-évre elhanyagolt állapotban vannak. Ezenkívül a szerződésben kikötött munkaprogramot és a számadásokat nem terjesztették be, dacára a folyton megismételt felhívásnak. Tegnap a Lövész-egylet Rhédey-kerti felügyelő-bizottsága terjedelmes beadványt intézett a városi tanácshoz, amelyben védekezik a felhozott panaszok tárgyában. Azt bizonyítja, hogy a szerződésnek nemcsak eleget tettek, de még olyan munkálatokat is végeztek, amelyek a szerződésben nincsenek. A most bemutatott számadásokból kitűnik, hogy a Lövész-egyletnek évenként tetemes összeg maradt a város által fizetett 12000 koronából. Így az 1902. évben 5387 kor. 55 fillér, az 1903. évben 2240 kor. 45 fillér haszna volt az egyletnek. A beadványban azt kéri Mezey Mihály és társai, hogy a tanács javaslatát ne terjesszék a közgyűlés elé, hanem a város és a Lövész-egylet kiküldöttjei tárgyaljanak előbb. A közgyűlésre kitűzött ügyet azonban most már nem lehet egyszerűen visszavonni s így az tárgyalás alá kerül.

* **Lómészárszék Nagyváradon.** Erősen fejlődik a körösparti Páris. Ami újat Budapest produkál, azt lóhalálban sietünk utánózni. Pár hónappal ezelőtt nyitották meg a fővárosban az első lómészárszékot s már Nagyváradon is akadt vállalkozó szellemű ember, aki a közönséget a lóhussal akarja boldogítani. *Brüder* Jakab nagyváradi lakos iparengedélyt kért lómészárszék és virstlerájra. A főkapitány azzal terjesztette be a kérvényt a városi tanácshoz,

hogy kérjék ki a közegészségügyi bizottság jelentését. A jó vidék azonban aligha fog kapni, legalább eleinte, a lóhúson.

* **Hymen.** *Háasz* Manó ismert nagyváradi kereskedő eljegyezte *Kain* Etuska kisasszonyt.

* **A munkáslakások építése.** A nagyváradi szociálisták már egy évvel ezelőtt az iránt folyamodtak Nagyvárad városához, hogy a Városliget és a velencei vasuti vashid között az Olaszi Körzöldalon levő területen építtessen a város 250 munkáslakást, amelynek összes költségeit, tehát a terület árát és építkezés összegét, a benne lakó munkások 50 év alatt visszafizetik. Ötven év múlva a házak a munkások tulajdonába mennek át. Azóta már nyilatkozott a főmérnök, amely szerint az évi törlesztés oly magas lenne, hogy azt a munkások nem bírnák fizetni. Most a városi számvevői hivatal szintén ilyen véleményt adott a tanácshoz intézett jelentésében.

* **Megnyitott tivornyafészek.** Keddi számunk ily című hírére egyik helyi lapban *Szabó* vendéglős aláírásával nyilatkozatot olvassunk, amely csodálatos merészséggel alaptalanul jelenti ki közleményünket. Kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy polémiába nem mindenkor bocsátkozunk. Már a mi izlésünk ilyen. Most is csak annyit jegyzünk meg, hogy amit irtunk, úgy, ahogy megirtuk, minden betűjében föntartjuk. Szolgálhatnánk ugyan újabb részletekkel is, megtudnánk nevezni azt az embert is, aki szombat este a Kossuth gyalázókat kiverte a korcsmából stb., egyelőre azonban fölöslegesnek tartjuk. Hogy közleményünk nagyon is alapos, nagyon is közérdekű volt, az egész környék tudja. Nincs más mondani valónk.

* **Csulyok bíró gyásza.** Fájdalmas csapás érte dr *Csulyok* Bélát a törvénytudós ki-váló bíráját, a társadalom rokonszenves, érdemes tagját és nagykiterjedésű, előkelő rokonságát. Édes anyja özv. *Csulyok* Lászlóné született Végh Mária életének 73-ik évében tegnap reggel szélhűdés következtében rövid szenvedés után elhunyt. A derék matróna halála széles körben keltett részvétet. A temetés ma, csütörtökön délután 3 órakor lesz a kórház-utcai gyászszéktől a róm. kath. egyház szertartása szerint. A mélyen sujtott család a következő jelentésben tudatja gyászát:

Alulírottak az összes rokonság nevében is mély fájdalommal jelentjük, hogy telejthetetlen jó édesanyánk, illetőleg anyósunk, nagyanyánk és nászasszonyunk özv. *Csulyok* Lászlóné, szül. Végh Mária életének 73-ik évében, 1905. évi december 13-án reggel 7 órakor, szélhűdés következtében rövid szenvedés után elhunyt. Hült tetemei f. évi decz. 14-én, délután 3 órakor fognak a gyászszéktől (Kórház-utca 15. sz.) a róm. kath. egyház szertartása szerint az olasz-i temetőben örök nyugalomra tétetni. Lelki-üdvéért az engesztelő szentmise-áldozat f. hó 15-én délelőtt 10 órakor fog az olasz-i plebána-templomban a Mindenhatóknak bemutatni. Nagyvárad, 1905. decz. 13. Áldás és béke poraira! Dr *Csulyok* Béla mint fia, dr *Csulyok* Béláné szül. Hörömpő Borbála mint menyee. *Csurgay* Boriska, *Csulyok* Béla, *Csulyok* Mariska, *Csulyok* Margitka mint unokái. Hörömpő Ferencz és neje: Tóth Julianna mint nászok.

* **Gazdátlan nyerevények.** A legutóbb kiadott hivatalos kimutatás szerint a »Jósziv« sorsjegyeknél 16600 db. olyan nyerevény van, amelyért még nem jelentkeztek, nyilván azért, mivel e sorsjegyek tulajdonosai nem tudják, hogy sorsjegyük már ki van huzva. Így van ez a többi sorsjegynél is és mivel ezek a nyerevények elévülnek, mondhatni, hogy sok millióra menő vagyon pusztul el azért, mert a sorsjegybirtokosok nem elég gondosak és nem jártnak megbízható sorsolási lapot. Ennélfogva, akinek sorsjegyei és

egyébb értékpapirjai vannak, arra nézve rendkívül fontos egy megbízható sorsolási lapnak a járátása. Ilyenként ajánlható a »Pénzügyi Hírlap«, amelynek sorsolási mellékletét a Pénzügyi Utmutatót a belügyminiszter, mint teljesen megbízható szakközlönyt, a pénzügyminiszter mint szakértelemmel és pontosan szerkesztett közlönyt hivatalosan ajánlott. A lap előfizetői a januári számmal ingyen kapják a Pénzügyi és Tőzsdei Évkönyvet, amely sok hasznos tudnivalón kívül tartalmazza a kezdetől fogva az 1905. év végéig kihuzott, de kifizetés végett bemutatni elmulasztott sorsjegyek, kötvények és záloglevelek hiteles kimutatását, úgy hogy a könyvből bárki azonnal megláthatja, ki van-e sorsjegye huzva vagy nincs. A »Pénzügyi Hírlap« előfizetési ára egy évre a »Pénzügyi Utmutatóval« és a »Pénzügyi és Tőzsdei Évkönyvvel« együtt 5 korona, mely postai utalványon küldendő be a kiadóhivatalba, VII. Kerepesi-ut 44. szám.

x **Orfeum a Lloyd kávéházban.** Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy kávéházamban f. hó 16-án, szombaton este egy elsőrendű *Varieté Társulat* kezdi meg előadásait családi műsorral. Szíves pártfogást kér mély tisztelettel *Kurtág* Dezső kávé.

x **Mindenki,** aki csak megfordul **HÁASZ MANÓ** Zöldfa utca elején levő üzletében csodálkozva tapasztalja, hogy mily hatalmas nagy raktár van minden cikkben s milyen olcsók az árak, ezért tehát *karácsonyi* és *ujjévi* ajándékoknak beszerzésére a céget ajánlhatjuk.

x **A közönség érdekét** mozdította elő **TESZLER SIMON** helybeli posztónagykereskedő, hogy engedve t. vevői általános óhajának, *posztónagykereskedését szabászati teremmel* bővítette ki. Kiváló képzettségű és a fővárosban, valamint külföldön bő tapasztalatokat szerzett szabászt szerződöttetett, ki a legdivatosab faconok készítésével a legkényesebb izlést is kielégli, s így bárki *egyhármadrésznivel olcsóbban*, mint bárhol másutt szerezheti be a legfinomabb angol és scott kelmékből ruhaszükségletét. Egy egyszerű levelezőlapon közölt kívánságra dus collectióját bármikor rendelkezésre bocsátja s azt választás megejtése végett bárhova elküldi.

F ü s t.

Egy cigarettányi idő alatt.

... Aztán még mondják, hogy nem boldog a magyar. Mondják, hogy nincs nálunk iparpártolás és iparfejlesztés! Persze, hogy mindenről beszélnek, mindenről innak, de az iparpártolásról — legtöbbit. Ime kérem: a leghitelesebb forrásból értesülünk, hogy Csikszeredában a válságnak eredményei vannak. A mit normális időben nem tudtunk elérni, azt a válságos idők meghozták. A főispáni kinevezések hírére részvénytársaság alakult »első cs.-szeredai záptojás-gyár a kakashoz« cím alatt. Ettől aztán a kormány úgy megjéjt, hogy a főispánok további kinevezését beszüntette. Ettől a gyorsan keletkezett magyar iparczikktól úgy látszik hanyatt vágódnak odafenn.

Ez olyan hatás s szer, mint városunkban a legkitűnőbb puska — a *vizvezeték*. De ne érje gáncs a vizvezetékét, eléggé rájárt a rud a nyáron...

Az igaz, hogy városunkban nagyon kényes dolog a pennát forgatni. Ha az aszfaltról ír az ember vagy a csatornázásról (pedig ez aktuális lenne, mert sok szennyes vizet kellene lebocsátani) vagy a vizvezetékéről, mindig találva érzi magát valaki. Pedig hát a *füst* legfeljebb csak csiklandozza az ember orrát, de nem bántja. Ha a szociálistákról írnek — akkor szegény Csávásy bátyám inná a levét. Tiszteletüket tennék újra. A multkor az etiquett szigorú betartásával, t. i. 11 és 12 között, csendesesen, rövid ideig tartózkodtak itt, mint ahogy dukál. Az első izbeni látogatás nem tarthat tovább 5 percnél, a későbbi látogatások? — azok lehetnek hosszúak, olyan hosszúak,

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket: **hogyan hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek,** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **A bukaresti érsek elutazása.** Dr Radu Demeter nagyvárad-i gör. kath. püspök illusztris vendége: *Netzammer* Raymund bukaresti róm. katolikus érsek tegnap reggel meglátogatta a Szent László templomot a titkárság kíséretében és ott szent misét mondott. Ezután megtekintette a gör. kath. székesegyházat. A délutáni vonattal Lugosra utazott *Hosszu* Vazul ottani gör. kath. püspök látogatására, ahonnan hazautazik Bukarestbe.

* **Az Akadémia új elnöke.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király dr *Berzeviczy* Albertnek a Magyar Tudományos Akadémia elnökévé az 1904-től 1907-ig terjedő időszak hátralévő tartalmára történt megválasztását jóváhagyta.

* **A villamos vasut építéséhez.** A nagyvárad-i városi villamos vasut vonalainak csak egy részére tartották meg eddig a műtanrendőri bejárást, míg a régi sertésvásártér-től az áruraktárig, továbbá a várad-velencei Templomtól Kolozsvári- és Kossuth Lajos-utcán át a Szent László-térig vezetett vonalak műtanrendőri bejárást december 15-re tűzte ki a kereskedelmi miniszter. A bejárásnál Nagyvárad város részéről *Dus* László v. főügyész, *Gerő* Armin főkapitány és *Köszeghy* József v. főmérnök küldetnek ki.

* **A terek gondozásának kérdése.** A mai városi közgyűlésre előkészített ügyek között szerepel a tanács azon előterjesztése is, hogy a terek és utcái ültetvények gondozására a nagyvárad-i polgári lövészegylettel kötött szerződést 1906. január 1-től mondja fel s az évi 1200 korona összeget vonja meg a város a lövészegylettől, mivel az egyesület nem teljesíti a szerződésben elvállalt kötelezettséget s a város parkjai s más ültetvényei évről-évre elhanyagolt állapotban vannak. Ezenkívül a szerződésben kikötött munkaprogramot és a számadásokat nem terjesztették be, dacára a folyton megismételt felhívásnak. Tegnap a Lövész-egylet Rhédey-kerti felügyelő-bizottsága terjedelmes beadványt intézett a városi tanácshoz, amelyben védekezik a felhozott panaszok tárgyában. Azt bizonyítja, hogy a szerződésnek nemcsak eleget tettek, de még olyan munkálatokat is végeztek, amelyek a szerződésben nincsenek. A most bemutatott számadásokból kitűnik, hogy a Lövész-egyletnek évenként tetemes összeg maradt a város által fizetett 12000 koronából. Így az 1902. évben 5387 kor. 55 fillér, az 1903. évben 2240 kor. 45 fillér haszna volt az egyletnek. A beadványban azt kéri Mezey Mihály és társai, hogy a tanács javaslatát ne terjesszék a közgyűlés elé, hanem a város és a Lövész-egylet kiküldöttjei tárgyaljanak előbb. A közgyűlésre kitűzött ügyet azonban most már nem lehet egyszerűen visszavonni s így az tárgyalás alá kerül.

* **Lómészárszék Nagyváradon.** Erősen fejlődik a körösparti Páris. Ami újat Budapest produkál, azt lóhalálban sietünk utánozni. Pár hónappal ezelőtt nyitották meg a fővárosban az első lómészárszékot s már Nagyváradon is akadt vállalkozó szellemű ember, aki a közönséget a lóhussal akarja boldogítani. *Brüder* Jakab nagyvárad-i lakos iparendélyt kért lómészárszék és virstlerájra. A főkapitány azzal terjesztette be a kérvényt a városi tanácshoz,

hogy kérjék ki a közegészségügyi bizottság jelentését. A jó vidék azonban aligha fog kapni, legalább eleinte, a lóhúson.

* **Hymen.** *Háasz* Manó ismert nagyvárad-i kereskedő eljegyezte *Kain* Etuska kisasszonyt.

* **A munkáslakások építése.** A nagyvárad-i szociálisták már egy évvel ezelőtt az iránt folyamodtak Nagyvárad városához, hogy a Városliget és a velencei vasuti vashid között az Olaszi Körözsoldalon levő területen építtessen a város 250 munkáslakást, amelynek összes költségeit, tehát a terület árát és építkezés összegét, a benne lakó munkások 50 év alatt visszafizetik. Ötven év múlva a házak a munkások tulajdonába mennek át. Azóta már nyilatkozott a főmérnök, amely szerint az évi törlesztés oly magas lenne, hogy azt a munkások nem bírnák fizetni. Most a városi számvevői hivatal szintén ilyen véleményt adott a tanácshoz intézett jelentésében.

* **Megnyílt tivornyafészek.** Keddi számunk ily című hírére egyik helyi lapban *Szabó* vendéglős aláírásával nyilatkozatot olvassunk, amely csodálatos merészséggel alaptalannak jelenti ki közleményünket. Kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy polémiába nem mindenkor bocsátkozunk. Már a mi izlésünk ilyen. Most is csak annyit jegyzünk meg, hogy amit irtunk, úgy, ahogy megirtuk, minden betűjében főtartjuk. Szolgálhatnánk ugyan újabb részletekkel is, megtudnánk nevezni azt az embert is, aki szombat este a Kossuth gyalázókat kiverte a korcsmából stb., egyelőre azonban fölöslegesnek tartjuk. Hogy közleményünk nagyon is alapos, nagyon is közérdekű volt, az egész környék tudja. Nincs más mondani valónk.

* **Csulyok bíró gyásza.** Fájdalmas csapás érte dr *Csulyok* Bélát a törvényszék kiváló bíráját, a társadalom rokonszenves, érdemes tagját és nagykiterjedésű, előkelő rokonságát. Édes anyja özv. *Csulyok* Lászlóné született Végh Mária életének 73-ik évében tegnap reggel szélhűdés következtében rövid szenvedés után elhunyt. A derék matróna halála széles körben keltett részvétet. A temetés ma, csütörtökön délután 3 órakor lesz a kórház-utcai gyászháztól a róm. kath. egyház szertartása szerint. A mélyen sujtott család a következő jelentésben tudatja gyászát:

Alulírottak az összes rokonság nevében is mély fájdalommal jelentjük, hogy felejtetlen jó édesanyánk, illetőleg anyósunk, nagyanyánk és nászasszonyunk özv. *Csulyok* Lászlóné, szül. Végh Mária életének 73-ik évében, 1905. évi december 13-án reggel 7 órakor, szélhűdés következtében rövid szenvedés után elhunyt. Hült tetemei f. évi decz. 14-én, délután 3 órakor fognak a gyászháztól (Kórház-utca 15. sz.) a róm. kath. egyház szertartása szerint az olasz-i temetőben örök nyugalomra tétetni. Lelki-üdvéért az engesztelő szentmise-áldozat f. hó 15-én délelőtt 10 órakor fog az olasz-i plebánia-templomban a Mindenhatóknak bemutatni. Nagyvárad, 1905. decz. 13. Áldás és béke poraira! Dr *Csulyok* Béla mint fia, dr *Csulyok* Béláné szül. Hörömpő Borbála mint menyee. *Csurgay* Boriska, *Csulyok* Béla, *Csulyok* Mária, *Csulyok* Margitka mint unokái. Hörömpő Ferencz és neje: Tóth Julianna mint nászok.

* **Gazdátlan nyerevények.** A legtöbb kiadott hivatalos kimutatás szerint a »Jósziv« sorsjegyeknél 16600 db. olyan nyerevény van, amelyért még nem jelentkeztek, nyilván azért, mivel e sorsjegyek tulajdonosai nem tudják, hogy sorsjegyük már ki van huzva. Így van ez a többi sorsjegynél is és mivel ezek a nyerevények elévülnek, mondhatni, hogy sok millióra menő vagyon pusztul el azért, mert a sorsjegybirtokosok nem elég gondosak és nem jártnak megbízható sorsolási lapot. Ennélfogva, akinek sorsjegyei és

egyébb értékpapirjai vannak, arra nézve rendkívül fontos egy megbízható sorsolási lapnak a járátása. Ilyenként ajánlható a »Pénzügyi Hírlap«, amelynek sorsolási mellékletét a Pénzügyi Utmutatót a belügyminiszter, mint teljesen megbízható szakközlönyt, a pénzügyminiszter mint szakértelemmel és pontosan szerkesztett közlönyt hivatalosan ajánlott. A lap előfizetői a januári számmal ingyen kapják a Pénzügyi és Tőzsdei Évkönyvet, amely sok hasznos tudnivalón kívül tartalmazza a kezdettől fogva az 1905. év végéig kihuzott, de kifizetés végett bemutatni elmulasztott sorsjegyek, kötvények és záloglevelek hiteles kimutatását, úgy hogy a könyvből bárki azonnal megláthatja, ki van-e sorsjegye huzva vagy nincs. A »Pénzügyi Hírlap« előfizetési ára egy évre a »Pénzügyi Utmutatóval« és a »Pénzügyi és Tőzsdei Évkönyvvel« együtt 5 korona, mely postai utalványon küldendő be a kiadóhivatalba, VII. Kerepesi-ut 44. szám.

x **Orfeum a Lloyd kávéházban.** Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy kávéházamban f. hó 16-án, szombaton este egy elsőrendű *Varieté Társulat* kezd meg előadásait családi műsorral. Szíves pártfogást kér mély tisztelettel *Kurtág* Dezső kávé.

x **Mindenki,** aki csak megfordul **HÁASZ MANÓ** Zöldfa utca elején levő üzletében csodálkozva tapasztalja, hogy milyen hatalmas nagy raktár van minden cikkben s milyen olcsók az árak, ezért tehát *karácsonyi és újévi* ajándékoknak beszerzésére a cégét ajánlhatjuk.

x **A közönség érdekét** mozdította elő **TESZLER SIMON** helybeli posztónagykereskedő, hogy engedve t. vevői általános óhajának, *posztónagykereskedését szabászati teremmel* bővítette ki. Kiváló képzettségű és a fővárosban, valamint külföldön bő tapasztalatokat szerzett szabászt szerződtetett, ki a legdivatosab faconok készítésével a legkényesebb izlést is kielégíti, s így bárki *egyhármadrésznivel olcsóbban*, mint bárhol másutt szerezheti be a legfinomabb angol és scott kelmékből ruhaszükségletét. Egy egyszerű levelezőlapon közölt kívánságra dus collectióját bármikor rendelkezésre bocsátja s azt választás megejtése végett bárhova elküldi.

F ü s t.

Egy cigarettányi idő alatt.

... Aztán még mondják, hogy nem boldog a magyar. Mondják, hogy nincs nálunk iparpártolás és iparfejlesztés! Persze, hogy mindenről beszélnek, mindenről irnak, de az iparpártolásról — legtöbbit. Ime kérem: a leghitelesebb forrásból értesülünk, hogy Csikszeredában a válságnak eredményei vannak. A mit normális időben nem tudtunk elérni, azt a válságos idők meghozták. A főispáni kinevezések hírére részvénytársaság alakult »első cs.-szeredei záptojás-gyár a kakashoz« cím alatt. Ettől aztán a kormány úgy megijedt, hogy a főispánok további kinevezését beszüntette. Ettől a gyorsan keletkezett magyar iparcikkiktől úgy látszik hanyatt vágódnak odafenn.

Ez olyan hatás s szer, mint városunkban a legkitünőbb puska — a *vízvezeték*. De ne érje gáncs a vízvezeték, eléggé rájárt a rud a nyáron...

Az igaz, hogy városunkban nagyon kényes dolog a pennát forgatni. Ha az aszfaltról ir az ember vagy a csatornázásról (pedig ez aktuális lenne, mert sok szennyves vizet kellene lebocsátani) vagy a vízvezetékéről, mindig találva érzi magát valaki. Pedig hát a *füst* legfeljebb csak csiklandozza az ember orrát, de nem bántja. Ha a szociálistákról irnek — akkor szegény Csávásy bátyám inná a levét. Tiszteletüket tennék újra. A multkor az etiqueft szigorú betartásával, t. i. 11 és 12 között, csendesen, rövid ideig tartózkodtak itt, mint ahogy dukál. Az első izbeni látogatás nem tarthat tovább 5 percnél, a későbbi látogatások? — azok lehetnek hosszúak, olyan hosszúak,

hogy — a látogatók nem is készülnek onnan visszatérni.

Na persze, mi mint mindig, most is barátságos emberek vagyunk. Szeretjük a szociálistákat is, mert hát mi is azok volnánk, vagy mi a szösz. Csakhogy — tetszik tudni — akad közöttünk egy kis eltérés. Máskülönből elveink ugyanazok, de a formában és lényegben különböznek. Ebből láthatja a színvak is, hogy erős a rokonszenv.

A váradi rendőrség éber és figyelmes. (Ez azonban nem köpenyeg.) Lehet ettől nyugodtan aludni, szépeket álmodni — s akár örökre az álmok világában maradni. Hanem azért mindig ott vannak, ahol lenniük kell, — hogy kissé későn? hja hát: — jobb későn, mint soha!

Ezt tartja Somogyi is. Szervezni jó társulatot. Minek most? Majd később, majd . . . a harmadik szerződés lejártá után. Mert hát akkor biztosan meglesz. Kissé soká ugyan, de meglesz. Most meg a társulat azt hiszi, hogy nem vagyunk vele megelégedve. Már hogy ne volnánk. Kezdve Bárdos Irmától az utolsó kardalósáig, az ősz Peterdytől a színházi kommunikét hordozó gyerekig elismerés mindegyiknek színpadon, öltözében, utcán, kullisszák mögött, bíróságok előtt — de hát néha ha összekerülnek — k-letkezik egy olyan kaos, amelynek fűlsiketítő harmoniájától a süket is e szavakat hallja: — művezetőt a Szigligeti színháznak.

Apropó. A mi színészeink erősen politizálnak. Vannak (kontra nélkül) közöttük alkotmánypártiak, 48-asok, koalíciósok, szocik. Egy színházi habitúé azt jegyezte meg, hogy ő bár erős 48-as, ez alkalommal az alkotmánypárthoz csatlakozik. Szereti a fiatal pártot minden hibája mellett is.

. . . No de gyereink tovább! — már t. i. az alkotmánypárttól, mert ez a politika nem elég nyugalmas, vesszünk egy pillantást a Fekete Sasra. Szegény Fekete Sas. Mennyit veszekednek felette! A Fekete Sasra rossz idő jár. Az ura, helyesebben a bérlője rettenetesen izgatott, nincs se éjjele se nappala, mert nem tudja mi lesz a Sas-sal. Hát akárhogy is lesz, azaz egy bizonyos, hogy Hillinger nyugtalankodása indokolt, mert a Fekete Sas — előbb utóbb összedől. Lerombolják, mindennek ez a sorsa.

Különbben ez a rozoga alkotmány összedülhet, hanem azért szegény Hillingert ne temesse ám maga alá! Majd építenek egy más épületet, oda visszamehet Hillinger — de akkor ne ilyen orfeummal, hanem . . . hogy is mondjam . . . alkotmányosabbal, becsületesebbel . . .

. . . De egy cigaretta elszívásra elég ennyi. A többi máskor írja meg

Tankréd.

IRODALOM.

A Szent István-Társulat népies tagilletménye. A Szent István-Társulat pártoló tagjainak szóló idejű tagilletményt, mint bennünket értesítenek, most küldik szét. A tagilletmény több műből áll. Elsősorban említendő; *Rosty Kálmán*nak, a nemrég elhunyt jézustársági atyának »Magyar szentek legendái« című műve, melynek első kiadása tíz év előtt jelent meg és teljesen elfogyott. A mostani második kiadást *Komárik István* az elhunyt szerzőnek rendtársa rendezte sajtó alá, megtoldván *Rosty* művét az újabb kanonizált magyar szentek élettörténetével. A népies tagilletmény második műve *Szuszai Antal* »A nagy mesterség« című műve, mely aról a fontos kérdésekről szól, miképpen kell a gyermeket helyesen nevelni. A vallásos buzgalom fölgerjesztése és a hasznos oktatás mellett a tisztességes szórakozásnak is megvan a maga jussa. Erre is figyelemmel volt a Szent István-Társulat, midőn a népies tagilletmény harmadik könyvéül *Domonkos István*nak, az ismert népies írónak »Barázdák a szántóföldön« című elbeszéléskötetét adja, melyben öt elbeszélést találunk. Mindezekhez járul a Szent István-Társulat naptára az 1906. évre, melyet nemcsak a pártoló tagok, hanem a Társulat összes tagjai kapnak. Ebben benne van az alapító, irodalmi osztálybeli és rendes tagok névjegyzéke is. A Szent István-Társulat a népies tagilletményt nagy áldozattal állítja ki, mert

amit pártoló tagjainak nyújt, az bizony a két koronás tagdíjból ki nem kerül. Megérdemli ez a derék, minden tekintetben a kor színvonalán álló kiváló irodalmi társulatunk, hogy minél többen lépjenek tagja közé.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök d. u.: Falu rossza. (Ifjúsági előadás.) Este: Smólen Tóni. A. (Bemutató.)

Péntek: Smólen Tóni B.

Szombat: Smólen Tóni C.

Vasárnap: Smólen Tóni. (Bérletszünet.)

Gyermekelőadás a Szigligeti színházban.

A Kosuth-szobor javára szombaton tartandó gyermekelőadás műsorát következőképpen állította össze a rendező bizottság:

1. Előljáró beszéd: Tartja. Dr. Adorján Emil a Kosuth szobor bizottság elnöke.

2. Prológ. Irta Fehér Dezső. Szavalja: Székely Laczika.

3. Tánccok és dalok. Előadja: Alexander Margitka.

4. Gyermek kuplák. Előadja: *Palásthy* Sándor, a Szigligeti színház tagja.

5. Dalok. Hegedűn előadja és énekl: *Fényes* Annuska.

6. Dal és tánc egyveleg. Előadja: *Palásthy* Sándor, a Szigligeti színház tagja.

7. Katóka Tündérországban. Látványos tündérréze, zenével és tánczcel 14 képben, 12 jelenéssel. Szövegét írta: *Mendelényi* Béla. Zenéjét összeállította és részben szerzte: *Mártonfalvy* György a Szigligeti színház karnagya. A tánczokat szerzte és betanította *Kovács* Tivadar balletmester. Mesemondó *Tihanyi* Miklós, a Szigligeti-színház tagja. A tündérrégében szereplők teljes névsorát holnap közöljük.

A szereplők ez uton is kéretnek, szíveskedjenek a Szigligeti színházban ma csütörtökön délben 12 órakor tartandó összpórában a színpadon okvetlenül megjelenni. A színházi bérlők részére ma délig tartják fenn a helyeket; a kik déli 12 óráig jegyeiket ki nem váltják, azoknak helye eladatik. Az összes páholy és földszinti ülőhelyek jegyei. Dr. *Adorján* Emil szoborbizottsági elnöknel válthatók ki; az erkély, másodemeleti és állóhelyek pénteken d. e. 10-12 ig és d. u. 3-6 ig a színházi pénztárnál Emke kávéház felőli oldalon lesznek kaphatók.

A mai bemutató. Smólen Tóni, Guthi Soma kitűnő énekes bohózata ma este kerül bemutatásra a nagyváradi Szigligeti-színházban. A pompás, kacagató paródia elejétől végig a politikai válsággal foglalkozik s a közélet vezető és stréber alakjait karrikirozza mulattató ötletességgel. *Palásthy* Sándor, a czimzerep alakítaja, a darab keretében állandóan kuplák fog énekelni a napi eseményekről. A darabban előforduló ügyes, tetszős és balletszerű tánczok élénken tarkítják a bohózat kitűnő előadását, a melyet a sűrűn megtartott próbák biztosítanak. A mai bemutató ilyformán minden tekintetben sikeresnek ígérkezik már annál is inkább, mert úgy az énekes, mint a vígjátéki személyzet legjobb erői vesznek benne részt.

TANÜGY.

Az egységes középiskola.

Az intelligens magyar közönségnek régi vágyát valósítja meg *Lukács* György közoktatásügyi miniszter: tervezetét készítettett, a mely radikálisan oldja meg a középiskola régen vajudó kérdését. *Lukács* tervezete szerint minden középiskolában lesz a tanayagnak egységes

gerincze, a mely mellé szabadon választható rendes tárgyak csoportosulnak. Érdekes reánk nagyváradiakra ez az eszme annál inkább, mert ezt annak idején *Alvinczy* Sándor nagyváradi főreáliskolai tanár vetette fel s a minisztériumhoz részletesen kidolgozott tervet is küldött fel. *Alvinczy* tervezete most valóra válik.

A miniszter által most szaktanácskozmány elé terjesztett javaslat a következőket tartalmazza:

A törvényjavaslat 12. §-ban állapítja meg a reformált középiskola szerzetét.

Az 1. §. kimondja, hogy a gimnáziumok és reáliskolák helyébe oly középiskolák lépnek, melyekben a) minden tanulóra nézve egyaránt kötelező rendes tantárgyak; b) szabadon választható rendes tárgyak taníttatnak.

A 2. §. szerint minden középiskolában és minden tanulóra nézve egyaránt kötelező rendes tantárgyak a következők: hit- és erkölcs-tan, magyar nyelv és irodalom, latin nyelv és irodalom, német nyelv és irodalom, Magyarország történelme, egyetemes történelem, földrajz, természetrajz, mennyiség-tan, természet-tan, szabadkézi rajzolás, bölcsészeti előtan, a testi nevelés tárgyai (torna, játékok). Ezen tárgyakhoz járul a nem magyar tannyelvű középiskolákban az intézet tannyelve és irodalma.

A 3. §. szerint a 2. §-ban felsorolt rendes tárgyakon kívül az ország minden középiskolája a felső négy osztályban az alább megnevezett vagylagosan kötelező rendes tárgyak közül legalább kettőt tartozik tanítani, de a helyi viszonyok szerint taníthatóbbat is. E rendes tantárgyak: görög nyelv és irodalom, olasz nyelv és irodalom, ábrázoló geometria, chemia.

4. §. Minden tanuló a saját középiskolájában tanított, vagylagosan kötelező, rendes tantárgyak közül egyet választ.

5. §. A 3. §-ban felsorolt, vagylagosan kötelező tantárgyak nem tárgyai az érettségi vizsgálatnak.

A 6. §. kimondja, hogy a tanórák heti száma a tanulókra nézve az összes rendes tantárgyakból az alsó négy osztályban legfeljebb 26, a felső négy osztályban legfeljebb 28. Ezen óraszámra nincsen beleszámítva a testi nevelés.

A 7. §. elmondja, hogy nyilvános középiskolába átlépni kívánó tanulók előbbi intézektől nyert bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy a megelőző osztályt minden rendes tantárgyból legalább is elégséges sikerrel végezték.

A 9. §. kimondja, hogy a középiskolai érettségi vizsgálat tekintet nélkül arra, hogy az illendő tanuló a jelen törvény 3. §-ában felsorolt rendes tárgyak melyikét tanulta, általában minden főiskolára jogosít.

A 10. §. megszünteti a gimnázium és reáliskola elnevezést és helyébe mindenütt középiskola elnevezés lép.

TÁVIRATOK.

A válság.

Budapest, decz. 13. (Saját tud. táv.) *Eszjérváry* délelőtt 10 órakor külön audiencián referált a helyzetről. Előterjesztette az intézkedéseket, amelyeket a december 19-iki ülés ügyében szándékozik tenni. Délután 1 órakor hagyta el a Burgot. A magyar minisztérium házába ment. A sajtónak fölvilágosítást nem adott. Délután 3 óra után Budapestre utazott. Este 7 órakor megérkezett. Esti 8 órakor lakásán minisztertanács volt, amelyen részletesen referált a miniszterelnök.

Csanádmegye közigazgatási bizottsága mai ülésén *Justh* meginterpellálta *Hervay*

alispánt a karhatalom kérdésében. Hervay kijelentette, hogy hivatalos tudomása nincs róla, ki rendelte ki a karhatalmat. Anynyit tud, hogy *Farkas József* makói polgármester értesítette, hogy a csütörtöki megyegyűlésre 56 csendőrt rendeltek ki. Az alispán erre a hirre Daroczi Mátyás dr alkapitányt utasította, hogy a csendőrség eltávolításáról gondoskodjék.

Miután ez nem történt meg, az alkotmányt *fölfüggesztette*. — Justh indítványára a közigazgatási bizottság kimondta, hogy tiltakozik a karhatalom ellen, amelyre semmi szükség nincs. Az alispán a határozatnak a parancsnok előtt érvényt fog szerezni. — Az ülés után *Farkas Mór* központi szolgabíró ügyével foglalkozott, aki a törvényhatóság határozott tilalma ellenére utasította *Földeák* község előljáróságát, hogy a póltartalékosok lakjegyzékét a szegedi hadkiegészítő parancsnoksághoz szolgáltatassa be.

Ak ülés elakarta rendelni a fölfüggesztést, akadt azonban olyan indítvány, hogy a hűtlen tisztviselőből kár volna — politikai mártírt csinálni. Így aztán megbotrálókozása után napirendre tért az eset fölött az ülés.

Römer kirendelt helyettes alispán megczáfolja a lapoknak a rendkívüli vármegyei közgyűlés egybehívására vonatkozó hírét. Nem felel meg a valóságnak. — A tisztviselők, kik a fizetésüket meg nem kapták, panaszt tettek a közigazgatási bíróságnál.

A Dókus Gyula zempléni alispán ellen folyamathat tett büntető ügyet, a kormányrendeletek végrehajtásának megtagadása miatt, ma tárgyalta a sátoraljaujhelyi járásbíró, amely fölmentette az alispánt. Az ügyész főlebezett.

Románlázadás Erdélyben.

Budapest, decz. 13. (Saját tud. táv.) A nemzetiségi forrongás, amely régóta lappangott Erdélyben, úgy látszik csakugyan *kilört*. Tulzottnak hittük az aggodalmat utolsó pillanatig, de telefon jelentésünk az éj folyamán lesújtó fordulatot közöl velünk. *Alsófehér, Hunyad*, valamint *Tordaaranyos* megyék területén általános a rémület a magyarság között, amely védtelenül áll a nyers tömeg tulnyomó erejével szemben. Szeretnők hinni, hogy a híreket az aggodalom elszomorító impressziói sugalták.

A mindenünnen érkező értesítések azonban kárlehetetlen színekkel ecsetelik a helyzetet, amely a maga valóságában aligha kedvezőbb féltelmes híreinél.

Telefontudósításunk a következő részleteket közli velünk:

A Tribuna.

Az aradi *Tribuna* egyik cikke *Cipou* Petru tollából nagyon alkalmas a helyzet elmérgesítésére. Fölvívja az oláhokat, *készüljenek*, hogy meghallják *igaz pástoraik* szavát, ha hívja őket.

Abrudbánya.

Miski József abrudbányai polgármester nyugogtan nézi a közeljövőt. Azt mondotta, tény, hogy *van valami a levegőben*, miután a román agitátorok veszedelmesen izgatják a

népet. A rend karhatalom alkalmazása mellett mégis föntartható.

Forrongás a Kőrösvölgyben.

Aradról jelentik, hogy a *hunyadmegyei Kőrösvölgyben* az oláh parasztság zendülésre készül. A forrongás központja *Kőrösbánya*, ahova most sürgősen katonaságot kértek. Az aradi 33-ik gyalogezred 2 százada, ugyszintén Szászvárosról 2 század nyomban utnak is n-dult Kőrösbányára.

Topánfalva lángokban.

A lázadás leghevesebben és leghatározottabban *Topánfalván*, Tordaaranyos megyében tört ki. Az oláhok nagy, fölfegyverkezett tömegekben közelítették meg a községet. A magyarság soraiban nagy rémület keletkezett. A lakosság a völgyből, amelyben a község fekszik, *semerre nem menekülhet!*

Amennyire lehetséges volt, *ellátták magukat fegyverrel*, de a vaskereskedők nem tudták kielégíteni a lakosság szükségletét. Az oláhok fegyveres csapatai egészen körülférték a községet. *Elvágták, összerombolták a távirót is*. Ugy, hogy a településbe került lakosság a külvilággal nem érintkezhetik, segélyt nem kérhet és nem kaphat. Egy lovasnak mégis sikerült kimenekülnie az ostromzáról, aki *Abrudbányára vágatott* és sürgős segítséget kért. Abrudbánya csendőrsége azonban oly kis számu, hogy a város nem nélkülözheti. *Fegyveres segítséget tehát nem küldhetett.*

Hír szerint a község lángokban áll. A lázadók fölgyújtották.

Ujabb hírek.

Budapest, decz. 13. (Saját tud. táv.) Közvetlenül lapzárta előtt jelentik, hogy Kolozsvárról a csendőrpáncsnokság *Offenbányára és Topánfalvára* 45 csendőrt küldött, akik önként jelentkeztek.

Kristóffy fölszólította Arad, Fogaras és Hunyad vármegyék alispánjait, hogy a lapok jelentésével kapcsolatban tegyenek jelentést az oláhok lázadásáról.

A deési mandátum.

Budapest, decz. 13. (Saját tud. táv.) A Kuria Dániel Tibor báró deési mandátumát a petíció elutasításával igazolta.

A zemsztvók összeesküvése.

Budapest, decz. 13. (Saját tud. távirata.) Varsóból jelentik, hogy a zemsztvók hír szerint összeesküvést terveztek a czár ellen, kitérőjéről is meg akartak fosztani, sőt már utódját is kiszemelték arra a deprimáló hirre, hogy Witte alkotmányos törekvései nem válhatnak meg.

Ugron ügye.

Budapest, decz. 13. (Saját tud. távirata.) Mint Marosvásárhelyről jelentik, Ugron ügyének teletbviteli föltárgyalásán a pörbeszéd hangzott el. Holnap 9 órakor folytatják a tárgyalást.

Lapzárta után.

Budapest, decz. 13. (Saját tud. táv.) Szepesmegye az eselleges elnapolás ellen előre is tiltakozik. — A makói beszállás megakadályozására fölvívó falra-

gaszokat Winckler István dr szegedi királyi ügyész utasítására a járásbíró elkobozta. A városi tanács ellen izgatás büntette miatt bünvádi eljárást indítottak.

Sátoraljaujhelyről jelentik, hogy *Lónyay* Elemér gróf bodrogolaszi-i kastélyába betörték s igen értékes tárgyakat eloptak. Stefania ékszereit is elvitték a beförök, ugy szintén a Wertheim-szerényt is.

NYILTTÉR.

Dr FISCHER IMRE

az izr. kórház se bész-főorvosa,
lakik:

FŐ-UTCZA, 9 szám.

(Barts-ház)

Kitünő alkalom!

Kiárusítás!

Kiárusítás

N é h a i

P a t t a M a n ó

ékszerész-üzletében lévő áruk

f. évi november hó 16-ától kezdve

hatósági engedély alapján **kiárusittatnak.**

Mélyen leszállított szabott áron kerülnek

eladásra az összes raktáron lévő nagymennyiségű tárgyak, u. m.:

arany és ezüst ékszerek, briliánsok.
férfi és női arany és ezüst órák
és láncok, nickel tárgyak, evőeszközök,
függők, gyűrűk, szemüvegek és
látszerek, mindennemű modern és sze-
cessziós dísz tárgyak.

A kiárusítás a fő-utczai Orsolya zárda mellett
lévő üzlethelyiségben történik.

Kiárusítás!

Kiárusítás!

Kitünő alkalom!

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

Az „Első nagyvárad cipő- és csizmagyár” Moskovits Farkas és Tsa cég,

mely 370 alkalmazottat és munkást foglalkoztat és kizárólag a legfinomabb lábbelieket *kézimunkával* készítetteti.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú sajtóházban (volt rendőrségi épület) levő

kicsinybeni eladási üzletében

férfi, női, fiu és gyermekecipőket, vízmentes csizmákat, eredeti gyári árban — minden pár lábbelin a szabott ár rá van plombálva — árusít.

**Kitűnő anyag! Legjobb szabás!
Tartós munka!**

Kényelmes viselet! Legdivatosabb fazon!
Telefon: 417.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenféle tükör, réz- és vasbutorok a lehető legszolidabb árszámítás mellett a **legszébb kivitelben** szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelet mellett készülnek minden szakmába vágó **asztalos, kárpitos és díszítő stb. munkák, javítások** a legjutányosabb árszámítás mellett.

Tisztelettel

Büchler Márton.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim 10.

— Smolin már meghítt engem vasárnapra — magyarázta Foma s atyjára tekintett.

— Igen? Jól van, hát menj! Csak nézd meg, hogy mitéle emberek vannak a világon.

Az ember nem élhet barátok nélkül. Én már husz év óta élek jó barátságban Smolin atyjával s sokat tanultam tőle. Ha jó emberhez dörgölőzöl, úgy jársz, mint a rézkopek az ezüst mellett: — huszasnak nézik.

Ignác mosolygott a hasonlaton s komolyan folytatta:

— Csak tréfálok. Iparkodjál, hogy igazi huszas légy s mindig a magad eszével élj. Van-e sok feladatod?

— Van — sóhajtott a gyermek s a néni legott követte őt a sóhajtság terére.

— Nos, tanulj hát! Csak annyit mondok még, hogy ha az iskolában huszonöt osztály volna is, egyebet, mint írni, olvasni, számolni, nem tanulna benne az ember. Még sok egyéb bolondságot is tanítanak — de ettől őrizzen meg az Isten. Igen. És te, ha szivarozni mersz, kivágom a nyelvedet.

— Csak gondoldj a jó Istenkére. Fomuskám — mondta a néni — s iparkodjál, hogy sohase teledkezzék meg rólunk.

— Helyes! Tiszteld az Istent és atyádat! Csak jól jegyezd meg, hogy nem a könyv a földolog, Csak arra való, amire az asztalosnak a kalapács és a gyalu. Vagyis, a könyv csak számszám, abból pedig soha senki sem tanulta még meg, hogy miképpen kell vele bánni. Értetted? Az ácsnak kalapácsot nyomnak a kezébe s ráparancsolnak, hogy ácsoljon meg egy deszkát. No! Ugy-e hogy ez nem elég? Az ácsnak azt is meg kell tanulnia, hogy a kalapácscsal ne a saját lábára, hanem a deszkára üssön. A könyv holt eszköz, az ember úgy forgatja, ahogy akarja, el is tépheti, sohasem kiabál. De ha az életet rosszul lapozod, ezer hangon szól feléd, még nem is üt utoljára pedig földhöz vág.

Foma az asztalra könyökölve hallgatta ezt a beszédet.

— Az ember jól használja föl az erejét, akkor bevezethet a révbé.

— Beevezek — mondta a fiu és büszkén nézett atyjára.

— Be? Van bátorságod? — nevetett Ignác. A néni is nevetett.

Mióta a Volga-menti utazásról visszatért Foma, azóta beszédesebb lett otthon, de az utcán, vagy ismeretlen, idegen emberek társaságában bizalmatlanul nézett maga körül. Éjjelenként sokszor fölébredt s figyelte a csöndet. És ilyenkor észrevette, hogy atyja meséiből alakok és képek kerekedtek, melyeket a néni meséivel kapcsolt össze s olyan eseményeket talált ki, melyekben a valóság és a mese furcsa szimpompában olvadt össze. Most rettenetes nagy dolgokat látott s iparkodott elkergetni ezeket a szörnyeket, de hiába volt, nem tudott elaludni s a szoba egyre több sötét alakkal telt meg.

Fölkeltette a nénit:

— Néni... néni!

— Mi az? Istenem!

— Hozzád megyek — suttogott Foma.

— Miért? Aludjál, szívem, aludjál.

— Félek — mondta a gyermek.

— Imádkozzál szépen, aztán majd nem félsz.

Foma most nyitott szemmel fekszik s imádkozik.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1905. decz. 11-ikén decz. 12. napján tartott vásárban eladott természetienyek és élelmi szerekeknek árjegyzéke:

Tiszta buza 16.— 15.80 15.60 Kétszeres buza 13.60 13.40 13.20 Rozs 12.40 12.20. 12.—
Árpa 14.— 13.80 13.60 Zab 12.— 12.80 12.60
Tengeri 14.60 14.40 14.20. Borsó 40.— Lenese 50.—
Bab 32.— Köleskása 32.— Burgonya 6.—
100 kiló lángliszt 28.20 Zsemlyeliszt 27.20
Fehérkenyérliszt 27.— Barnakenyérliszt 23.—
Széna fuvarral 7.20 Szalma fuvarral 2.—
Sózott szalonna 160.— Zsup-szalma —18. Alom-szalma —12. 1 köbméter bükkfa 6.50. Tölgyfa 6.—
Cserfa 7.— 1 kiló marhabus I. o. 1.12, 1 kiló marhabus II. o. 1.04, 1 kiló marhabus III. o. —96
1 liter ó-bor 1.—, 1 liter új-bor 80.— liter pálinka —72, 1 liter szilvapálinka 1.60, 1 liter szesz 2.—

1 mm. kőszó 21.80. 1 mm. nyers faggyu 50.—
1 mm. olvaszt. faggyu 70.— 1 mm. szappan 50.—
1 mm. birka gyapju ——. 1 mm. magyar gyapju 1 ——. hltr. ó-bor 64.— 1 hltr. ujbór 38.—
1 mm. mész 1.80. 1 mm. kemény faszén 3.20.
1 mm. puha faszén 3.— 1 hltr. kendermag —.—
1 hltr. köles ——. 1 hltr. repce ——. 1 hltr. dió 50.— 1 hltr. mogyoró ——. 1 hltr. aszalt szilva ——. 1 klg. savanyu káposzta 32.—
klg. szalonna nyers 1.60. 1 klg. sertéshus 1.36
1 klg. vereshagyma —.30. 1 klg. foghagyma —.56
1 klg. bors 2.40. 1 klg. paprika 4.50. 1 klg. barna kenyér —.20. Egy liter kőolaj —.44.

Forgalmi kimutatás 1905. decz. 11—12.

Tiszta buza körülbelül 2200 hltr. Kétszeres buza 250 hltr. Rozs 800 hltr. Árpa 150 hltr. Zab 300 hltr. Tengeri 220 hltr. Burgonya 200 hltr.

drb. **Lábasjészságok:** Hizott sertés mintegy 350 Félhizott 450 drb. 2 évestől feljebb 300 drb 1 évestől 2 évesig 330 drb. Süldő 224 drb. Malacz 325 drb. Vágó marha 640 drb. Jármos ökör 850. drb. Fejős tehén 250 drb. Borju 280 1 drb Bivaly 13 drb. Juh és kecske 120 drb. Ló 7.47 darab.

Marha ártáblázat 1905. évi decz. 11—12.

1 pár I-ső rendű jármos ökör 640—780 korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör 520—640 korona.
1 pár II-ad rendű jármos ökör 360—530 korona.
1 drb fejős tehén 155—350 kor., 1 drb vágó ökör 170—370 kor., 1 drb. vágó tehén 160—310 ökör
1 drb veres borju 35—55 kor. 1 drb. fél éves borju 55—85 kor., 1 drb egy éves borju 65—140 kor., 1 drb két éves borju 75—200 korona. 1 drb hizott sertés 100—120 kor., pár fél éves sertés 40—50 kor., 1 pár egy éves sertés 78—90 kor. 1 pár két éves sertés 110—160 korona. 1 drb. igás ló 160—340 korona. 1 pár ökörbőr 44—50 kor., 1 pár tehénbőr 32—40 kor. 1 pár borjubőr 10—20 kor., 1 pár lóbor 10—20, korona.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, decz. 13.

Buza okt. — — — —	16.38
Rozs okt.-re — — — —	13.16
Tengeri április 1906 — — — —	13.38
Zab apr.-ra — — — —	13.16
Repeze aug.-ra — — — —	21.06

Értéktözsde.

Budapest, decz. 13.

Oszták hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	706.—
Leszámitoló bank — — — —	499.—
Rimamurányi — — — —	548.—
Oszták-m. államvasuti részvény 681.75	
Közuti vasut — — — —	582.50
Városi villamos vasut — — — —	316.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905. decz. 13-án.

London vista — — — —	13.50
Páris vista — — — —	95.30
20 márkás arany — — — —	86.20
Magyar aranyjárdék 4% — — — —	95.50
Magyar koronajárdék 4% — — — —	96.50
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — — —	213.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — —	157.—
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — —	99.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön — — — —	100.60
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	117.65
Oszták járdék papírban — — — —	100.—
Oszták járdék ezüstben — — — —	156.—
Oszták korona járdék — — — —	16.35
Oszták járdék aranyban — — — —	78.56
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	66.66
Oszták-magyar bankrészvény — — — —	65.575
Magyar hitelbank részvény — — — —	19.11
Oszták hitelbank intézeti részvény — — — —	117.75
Oszták-magyar államvasuti részvény — — — —	240.—
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	95.57
Német birodalmi márka — — — —	23.31

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Megnyilt a

Könyvkiadó

Fő-utca és Szaniszló-u. sarkán, (Stern-palota.)

100,000 kötet könyv az irodalom minden ágából.

Bámulatos olcsó árak!

Könyvek 5 krajczártól feljebb!

Szabad bemenet, — bárki megtekintheti.

Több ezer kötetből álló kath. teológiai könyvtár. 1362

Felhívás

a **Filléres Takarékos és Segélyszövetkezet**

1906. január 1-én új évtársulatot nyit.

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — *hétenként kötelezőleg fizetendő 20 fillér* képezi.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kisebb összegű hetenként ismétlődő betétek által a *vagyongyűjtést* lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok betéteik arányában olcsó kamattal mellett *kölcsönöket* kaphassanak.

A beiratások a *Leszámitoló és Jelzálogbank helyiségében* (Bémer-tér, Lévai-palota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesítendőek.

A *vidéki beiratkozók* a heti befizetéseket a postatakarékpénztár útján *portómentesen* teljesíthetik.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

1407.

**»FILLÉRES«
TAKARÉK- ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET**

Haász Manó

kézmű- és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. elején.

Figyelem!

Ajándék tárgyak beszerzésére külön osztály van létesítve. Minden cikkben bámulatos olcsó árak, amik a **karácsonyi** és **ujévi** ajándékok beszerzését nagyon megkönnyítik.

Ujváros leglátogatottabb üzlete.

A gazdaközönség figyelmébe!

Tisztelettel hozom tudomására, hogy hazai

gácsi pokrócz-gyártmányaink

egyedüli eladásával Biharmegye számára

SPITZER TESTVÉREK nagyvárad kerületi kereskedő-cég van megbízva.

Midőn a t. gazdaközönség figyelmét e páratlan jó, tartós hazai pokróczokra felhívjuk figyelmézetni bátorkodunk, hogy

valódi jó gácsi-pokrócz

másnál, mint nevezett cégnél nem kapható és kérjük rendeléseivel közvetlen a SPITZER-céghez fordulni, ha megbízható és jó tartósságu pokróczokat kíván beszerezni. Az árak ugyanazok mint budapesti főraktárunkban.

Gács, 1905. november hó.

Tisztelettel:

Gácsi gyapjuszövet és posztógyár.

Lópokróczok darabja 1 frtól kezdve.

Szőnyegek közül praktikus, jó minőségűek 25 krtól kezdve.

BELÉPÉSI FELHÍVÁS.

A Biharmegyei korona takarékos- és hitelszövetkezet

1906. évi január 1-én

új évtársulatot kezd,

mely 1908. december hó végéig tart.

Egy üzletrész egy korona. A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

A szövetkezet helyisége:

a Biharmegyei Takarékpénztár 1-ső emeleti üzlethelyiségében van, Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca 2. sz. alatt.

Jegyzések itt, valamint a földszinten levő váltóüzletben már a mai naptól kezdve elfogadtatnak.

Az igazgatóság,

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképező-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **ernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

→→ villamosvilágítási ←←

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvétetnek a villamos műnél.